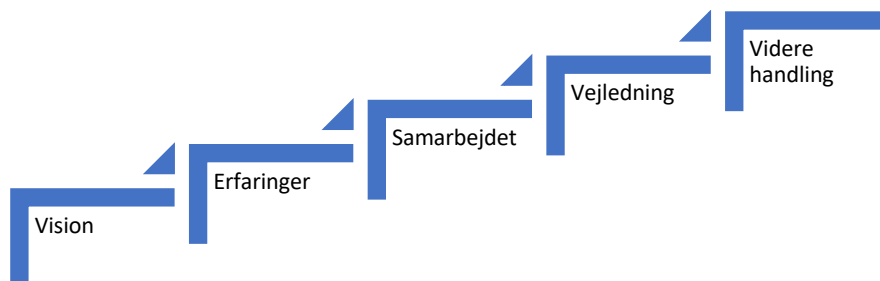

Status for grøftenetværkene

Statusbeskrivelsen er delt i følgende 5 afsnit

Visionen

Vi vil gerne starte statusbeskrivelsen med at vise den vision, der har været drivende for arbejdet med grøftenetværkene i det år, der er gået siden repræsentantskabsmødet i FSNR i 2022. Denne vision har vi drøftet med kommunen, og vores oplevelse er, at såvel FSNR som kommunen ser frem til et forpligtende samarbejde, hvor vi forsøger at realisere visionen.

Visionen (vores håb for vores grøfter for de kommende år)

I Odsherred indgår alle grøfter og rørforinger i netværk på en sådan måde, at vandløb overvåges og vedligeholdes på en systematisk måde i hele vandløbets strækning. Der er ikke nogen eller ganske få huller i telefonkæderne, og der er mindst en i hvert led i kæden, der overvåger tilstanden, særligt når der har været megen nedbør. Hvis der alligevel er et hul i kæden, er det identificeret således, at der kan sendes en påmindelse, hvis vedligeholdelsen her er utilstrækkelig.

I efteråret og vinteren har der ikke været tegn på oversvømmelse hos bredejerne i kommunen, også selv om der i perioden har været særdeles kraftige regnmængder. I de perioder hvor regnmængderne har været kraftige, er grøfteforløbene blevet tilset, og så snart der blev opdaget begyndende problemer et sted i et grøfteforløb, er det kommunikeret til alle i den telefonkæde, der dækker det aktuelle grøfteforløb. Telefonkæderne er ajourførte, og dialogen i kæden tages alvorligt.

En sagsbehandler fra kommunen er med i alle telefonkæderne således, at det samlede overblik er samlet her. På baggrund af den kommunikation der har været i telefonkæderne, har man derfor nu et klart overblik over de hot spots, der findes i grøfteforløbene. Det har vist sig, at der i mange af grøfteforløbene er bestemte steder, hvor problemerne viser sig, før de optræder andre steder i forløbet. Det har gjort inspektionen af grøfteforløbene langt lettere. Kommunikation om problemer i grøfterne i de forskellige kæder sendes i kopi til kommunen og til FSNR. Begge steder arkiveres kommunikationen i en separat folder for hver kæde. En eller to gange om året afholdes et statusmøde mellem FSNR og kommunen, hvor der samles op på den samlede kommunikation og på de erfaringer, der kan udledes af kommunikationen. Der tages stilling til, om erfaringerne skal udløse konkrete handlinger.

Der er også udarbejdet en meget udførlig vejledning i, hvordan man skal vedligeholde grøfter og dræn. Vejledningen er forsynet med tydelige illustrationer af den stand, som grøfter og dræn skal være i for at kunne fungere tilfredsstillende. Endvidere fremgår det klart i vejledningen, hvilket retslige ansvar en bredejer har for vedligeholdelsen. Vejledningen er udarbejdet i samarbejde mellem FSNR og en eller to af de entreprenører, der vedligeholder grøfter. Entreprenørernes motiv for at deltage i arbejdet er, at vejledningen kan være en god reklamesøjle for entreprenøren, idet det her er muligt at argumentere for, at den bedste vedligeholdelse vil være, at lade en entreprenør stå for hele vedligeholdelsen af et samlet grøfteforløb.

Flere og flere grundejerforeninger er gået over til en solidarisk ordning, hvor foreningen betaler en entreprenør for at foretage vedligeholdelsen. Man har gjort det helt tydeligt, at det er de enkelte bredejere, der har et klart ansvar for, at deres grøfter er vedligeholdt, og at de skal kunne dokumentere dette uden for enhver tvivl, såfremt der kommer sagsanlæg eller klager over deres vedligeholdelse. Endvidere har man gjort en indsats for at appellere til solidaritet og til områdefællesskabet.

Der er også sket en klar forbedring af vandløbenes tilstand. Årsagen er formentlig flere ting. For det første er man i de forskellige kæder enige om at foretage vedligeholdelsen koordineret, således at man starter opstrøms i kæden og bevæger sig nedstrøms. Den løbende dialog og erfaringsudveksling i kæderne har betydet, at effektiviteten i vedligeholdelsen er blevet kraftigt forbedret. Derudover sørger man også for, at grødeskæringen i grøfterne foran og bag ved evt. rør og brønde er foretaget, inden rør og brønde spules. Det har betydet, at evt. grøderester, der kunne komme opstrøms fra, kan passere lettere gennem rørforløb. I hele netværket gør man meget ud af, at den grøde der skæres, samles pænt op efter skæringen. I kæderne er man blevet opmærksom på de problemer, der skabes i brønde og rør, når grøderester ikke er fjernet ordentligt.

Det er lykkedes at få alle de bredejere, der står udenfor en solidarisk ordning, til at tage deres vedligeholdelsespligt alvorligt. Årsagen er formentlig, at det har været muligt at reagere hurtigt og bestemt på utilstrækkelig vedligeholdelse. Der er etableret en effektiv procedure i kommunen, så kommunen i samarbejde med de enkelte grøftenetværk kan reagere hurtigt ved manglende vedligeholdelse, herunder er det aftalt, hvilket materiale de enkelte netværk skal sende til kommunen for at kunne udløse en påmindelse om den manglende vedligeholdelse.

Erfaringer

Som I ved, er der oprettet 5 grøftenetværk, hver af de 5 netværk har fået tilsendt en beskrivelse, som indeholder kontaktpersonerne i hver grundejerforening i netværket med angivelse af telefonnummer og mailadresser.

På grund af persondataforordningen har hvert af netværkene kun fået disse oplysninger for deres eget netværk.

Jeg har derfor kun set kommunikationen for det netværk, jeg selv indgår i, så de erfaringer jeg skriver om her, er alene her fra.

De problemer, vi har oplevet i vores netværk, er altid i forbindelse med brønde eller rør. Det kan skyldes følgende:

- at man ikke har været omhyggelige nok med at opsamle den grøde, man har afskåret i forbindelse med grøftevedligeholdelse og/eller
- at røret eller brønden ligger et sted, der ikke er dækket af grøftenetværket, eller
- at røret har en for lille diameter til at kunne transportere vandmængden bl. a., fordi emner har lettere ved at blokere røret. I min grundejerforening har vi fx oplevet en tom colaflaske blokere et rør
- at der er sket en skade på røret, der er faldet sammen, det er rodskudt eller at der er et større stykke træ eller andet, der har sat sig fast i røret

At det specielt er rør, der er problemer med, er måske ikke så mærkeligt. Problemer og skader er mere skjulte, afhjælpning af skader og problemer er dyrere, og de forudsætter ofte, at alle, der har del i den samme rørføring, deltager i afhjælpningen.

Derudover har vi haft problemer steder, hvor grøften ligger tæt på en vej. De store biler kan presse jord ned i grøften. Og desuden oplever vi stadig problemer med enkelte bredejere, der ikke tager deres vedligeholdelsespligt alvorligt.

I min grundejerforening har grøfterne i år været flottere vedligeholdt, end de før har været. Jeg har oplevet, at bredejerne har taget vedligeholdelsespligten mere alvorligt nu, måske fordi de bedre kan se, at de er et vigtigt led i en større kæde. Det er også min oplevelse, at kommunikationen mellem grundejerforeningerne i kæden er blevet bedre, end den har været de foregående år

Jeg synes erfaringerne peger på, at vi fremover vil få færre problemer med åbne grøfter og flere problemer med brønde og rør.

Samarbejdet som det er nu

På det første møde vi havde med kommunen stillede vi nogle spørgsmål til kommunens vandteam og fik følgende svar:

Spørgsmål	Svar
Hvor kan man i et givent netværk henvende sig, hvis man oplever problemer i et grøfteafsnit i kæden, som kommunen har ansvaret for?	<i>I kan skrive til trafik@odsherred.dk. Vi vil hellere henvise til en fælles postkasse end til en enkelt medarbejder, da der kan være sygdom, ferie eller udskiftning på posten. Så postkassen sikrer driften</i>
Vil kommunen være kvalitetskontrol på nye netværksforløb, vi måtte oprette?	<i>I er meget velkomne til at skrive til vand@odsherred.dk med konkret behov for sparring, dialog og kvalitetssikring. Igen er det bedre at benytte fællespostkassen end at skrive til en enkelt medarbejder</i>
Vil kommunen vil være kvalitetskontrol på en udvidet vedligeholdelsesvejledning, hvis vi udarbejder en sådan?	<i>Meget gerne, som ovenfor</i>
Kan vi informere kommunen om de erfaringer, vi får, i forbindelse med administrationen af grøftenetværkene?	<i>Meget gerne. Vi ser perspektiver i at anvende jeres erfaringer og metoder andre steder i kommunen, som et led i vores indsats på klimatilpasningsområdet. Derfor vil Teresa Christin Andersen kontakte jer i nær fremtid, hvilket jeg håber I vil tage godt imod.</i>
Vil kommunen kommunikere ønsker og forslag til os, hvis de har sådanne, som kunne forbedre vores arbejde i netværkene?	<i>Bestemt.</i>

Kommunen ser frem til et fortsat godt samarbejde og vil gerne besvare yderligere spørgsmål, hvis vi har sådanne.

Vi har oprettet grøftenetværkene som demonstrationsprojekt i kommunens projektpulje vedrørende klimatilpasning. Her er et link til projektet:

[I FSNR har vi etableret 5 Grøftenetværk \(odsherred.dk\)](#)

Om en bedre vejledning

En af de ting vi gerne vil i FSNR er at få udarbejdet en vejledning i vedligeholdelse af grøfteforløb, der sikrer os bedst muligt mod oversvømmelser.

Vores udgangspunkt for at etablere vores grøftenetværk var konklusionen fra ekspertudvalget til ændret vandløbsforvaltning, som konkluderede, at vandløbsloven er utilstrækkelig. Konklusionen var:

- Der er ikke tilstrækkelig helhedsforvaltning af vandløb, dvs. at problemer der opstår et sted, skyldes manglende vedligeholdelse et helt andet sted.
- Der skal udarbejdes helhedsplan for det samlede vandløb.

Vores vandløb i FSNR er klassificeret som: Vandløb med primær afvandings interesse. Der skal være en bedre kontrol af vandføringsevnen, og vedligeholdelse skal koordineres bedst muligt i hele grøftens forløb. Der skal udarbejdes bedre vejledninger for vedligeholdelsen:

Som der rigtigt står i den sidst udsendte kommunale vejledning: "Vandløb skal vedligeholdes således, at vandløbets skikkelse eller vandføringsevne ikke ændres". Hvad indebærer det? Det er uklart, hvad man skal gøre ikke alene for den del af grøften, man selv skal vedligeholde, men også for den efterfølgende del af grøfteforløbet, således at vandføringsevne ikke forringes længere nedstrøms.

Vores grøfter har planlagte forløb – type 3 med ringe fald, her anbefales:

- Regulatorer skal udarbejdes med krav til vandløbets vandføringsevne.
- Rensning af vandløbets bund, så bunden fx er i samme højde som bunden af et evt. rør, der leder ind til grøften eller leder vand fra grøften.
- Grødeskæring i fuld vandløbsbredde.
- At vandløbets vandstand angives i forhold til et givet referencepunkt, dvs. at vandstandshøjden ikke må variere væsentligt, fx på forskellige sider af et rør.

Det er vores mål i FSNR at forsøge at komme så tæt på ekspertudvalgets anbefalinger som muligt ved at lade grøftenetværkene være en del af en helhedsforvaltning af vandløbene i et samarbejde med kommunen og på en sådan måde, at kommunens arbejde burde blive mindre end det var, inden vi havde grøftenetværkene.

Det har været vores oplevelse, at de problemer vi har haft, i alle vores tilfælde skyldes, at man ikke har været omhyggelig nok til at sikre, at grøde og grene ikke flyder videre og stopper grøften et senere sted.

I den nylig udsendte folder står der følgende: Citat: *Afskåret grøde skal optages fra vandløbet, medmindre grøden ikke er til skade for vandløbet eller det vandområde, vandløbet munder ud i.* Det rejser spørgsmålet - hvordan kan man afgøre, om den afskårne grøde ikke vil være til skade for det efterfølgende vandløb?

Vores ønske i FSNR er at høre de forskellige grøftenetværk om, hvad det konkret er, der giver problemer og derefter få udarbejdet en mere detaljeret vejledning, der bedre kan imødegå de problemer, vi løbende oplever, gerne i samarbejde med entreprenører der i dag vedligeholder grøfteforløb. I vejledningen kan man også anbefale forskellige typer af værktøj til grøftevedligeholdelsen.

Videre handling

I FSNR vil vi arbejde videre med:

1. Udarbejde og udsende ajourførte telefonkæde beskrivelser.
2. Indhente erfaringer fra de forskellige grøftenetværk.
3. Udarbejde en bedre vejledning for grøftevedligeholdelse.
4. Udbygge samarbejdet og erfaringsudvekslingen mellem de forskellige grøftenetværk og mellem netværkerne og kommunen

Skal vi lave en rigtig god vejledning i grøftevedligeholdelse, så er det vigtigt at få indsamlet så mange relevante spørgsmål og erfaringer som muligt.

Jeg har fx lige for nyligt fået følgende forespørgsel:

Vi har grøftedage 2 gange om året, hvor vi får rensed vores grøfter ved fælles hjælp. Jeg har tit tænkt på, om man kunne måle effekten af oprensningen. Jeg er kommet frem til, at man skal have en flowmåler for at kunne måle vandføringen før og efter rensningen, måske var det noget kommunen kunne tilbyde på sigt på opfordring fra den enkelte grundejerforening.

De foreløbige svar jeg kunne komme frem til, er følgende:

Vandføringen er det vandvolumen, der pr. tidsenhed passerer igennem et givet tværprofil vinkelret på strømretningen i et vandløb. Vandføringen, der ofte angives Q , kan bestemmes ved at gange tværsnitsarealet (m^2) med middelhastigheden (m/s) og opgives i l/s eller m^3/s .

Normalvis måler man kun flow i fyldte rør, men i særlige tilfælde er det ikke muligt at sikre, at røret er helt fyldt. Særligt indenfor spildevandsbranchen er det ofte nødvendigt at måle i delvist fyldte rør eller åbne kanaler. Til dette formål har man særlige flowmålere eller radarer.

Man kan også indbygge en forsnævring i en åben kanal eller et vandløb, så dannes der bag forsnævringen en opstemning af vand, hvis højde er afhængig af den gennemstrømmende mængde.

Der findes standardiserede forsnævring, som en Parshall rende, der er indrettet til fastgørelse i åbne kanaler. Renden giver på en opstemning, som har en veldefineret, men ulineær sammenhæng med gennemløbsmængden.

Niveauet kan måles med en niveaumåler, hvor transmitteren har forprogrammeret en algoritme for kompensering af den for renden omtalte ulinearitet, således at der fås et lineært udgangssignal, f.eks. 4-20 mA, proportionalt med flowet i kanalen.

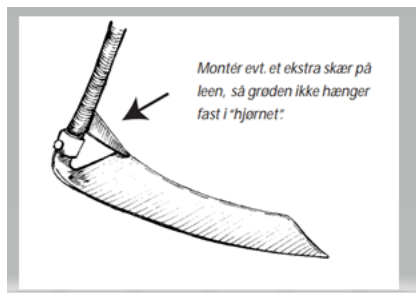
Jeg er i tvivl om nogen af de forskellige metoder kan bruges fornuftigt i vores vandløb, men jeg skal forhøre mig hos nogle af de ingeniørfirmaer, der sælger denne service. Hvis jeg får et brugeligt svar skal jeg gå videre til kommunen.

Jeg har også fået følgende spørgsmål:

Hvilke redskaber man skal bruge for at rense grøfter? Hvad bruger man hos OHK? Og hvilke redskaber bruger du?

Her kunne jeg kun svare:

Jeg har kendskab til følgende værktøjer, der kan bruges i en grundejerforening: Le, Buskrydder, I nogle tilfælde også en hækkeklipper.

Kommunen har udliciteret rensningen til entreprenører. De har ofte større maskiner, der ikke vil være relevante i en grundejerforening.

Jeg har ikke selv nogen grøfter, så når jeg skal svare på spørgsmål, kan jeg kun komme med de svar, jeg kan finde på internettet.

Hvis vi i FSNR skal gennemføre disse fire aktiviteter, forudsætter det, at grundejerforeningerne i de fem netværk sender deres erfaringer (positive såvel som negative) omkring grøftevedligeholdelsen til os.

Hvis I sender dem til mig peter.beyer@mail.dk, skal jeg samle dem sammen og diskutere dem med kommunen på vores koordineringsmøde

Peter Beyer